

175314 - بىرگە بولۇشتىن ئىلگىرى تالاق قىلىۋەتكەن بولۇپ، ئۇ ئايالغا نەخ پۇل، نىشانلىشىش ھەققى ۋە ھەدىيەلەرنى بەرگەن ۋە كېيىن يەنە بىر نەرسىلەرنى بېرىشنى توختام قىلغان بولسا ئۇ كىشىنىڭ قانداق قىلىشى كېرەكلىكى توغرىسىدا؟

سۇئال

ھامامنىڭ قىزى بىلەن نىكاھلاندىم، لېكىن بىرگە بولمىدىم، بۇ بىر قانچە سەۋەبلەر بىلەن تالاققا ئېلىپ باردى، مەن ئەللىك مېڭ كوي تويۇق، ئوتتۇز مېڭ كوي نىشانلىشىش، يەنە كىيىن ئەللىك مېڭنى بېرىدىغان بولدۇم، ئۇنىڭدىن كېيىن ماڭا مۇمكىن بولسا كېيىن بېرىدىغاننى يۈز مېڭ كوي قىلىپ بېرىڭ، چۈنكى مېنىڭ ھامامنىڭ قىزىنىڭمۇ كېيىن ئالدىغىنى يۈز مېڭ كوي بوپتۇ دەدى، شۇنداق قىلىپ كېيىن بېرىدىغانغا ئوتتۇز مېڭ كوي يېزىپ، يەتمىشنىڭ كوينى يەتكۈزۈپ بېرىدىغانغا ھۆججەت يېزىپ قول قويدۇم، ئۇ قىزنىڭ شەرىئى ھەققى قانچىلىك بولىدۇ؟ ، مەن تويۇق مېھرى ئۈچۈن ئەللىك مېڭنى، نىشان ھەققى ئۈچۈن ئوتتۇز مېڭنى بەردىم ئۇ پۇللار ھازىر ئۇنىڭ يېنىدا ئۇنىڭدىن باشقا نۇرغۇن ھەدىيە-سوغاتلارنى بەردىم، كېيىن بېرىدىغان مېھرىنى ئەللىك مېڭغا پۈتۈشكەن، كېيىن ھامامنىڭ قىزىنىڭكىگە ئوخشاش بولسۇن دەپ يەنە ئەللىك مېڭنى زىيادە قىلدى، مەن يەنە ئۇنىڭغا بىر ئۆي سوغات قىلىشقا ئىتتىپاق كەلدىم، مەن ھازىرغىچە ئۆيگە ئايلىق پۇل تۆلەيمەن، ئۆيىنى يەنە ئىككى يىلدىن كېيىن تاپشۇرۇپ ئالىمەن، ئايالنىڭ ئۇ ئۆيدىمۇ ھەققى بارمۇ؟ بۇ ھەدىيە توي قىلىش شەرتى بىلەن بولامدۇ ياكى ئۇ شەرت ھېساب بولمامدۇ؟، ھازىر ئۆي مېنىڭمۇ ۋە ئايالنىڭمۇ قولىدا ئەمەس، مەن ئۇنى ئىككى يىلدىن كېيىن تاپشۇرۇپ ئالىمەن، بۇ توغرىدا چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن، ئاللاھ سىلەرگە ياخشى مۇكاپات بەرسۇن؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت-سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئەر كىشى ئايالنى بىرگە بولۇشتىن ئىلگىرى تالاق قىلغان بولسا، ئۇنىڭغا تويۇق مېھرى ئاتىغان بولسا، ئۇ ئايالغا ئاتىغان تويۇق مېھرىنىڭ يېرىمىنى بېرىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يُعْفُونَ أَوْ يُعْفُوا الَّذِي بَيْنَهُمَا عَقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ** تەرجىمىسى: «ئەگەر سىلەر ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلىشتىن ئىلگىرى ۋە مەھرى تەيىنلىنىپ بولغاندىن كېيىن تالاق قىلساڭلار، تەيىنلەنگەن مەھرىنىڭ يېرىمىنى بېرىڭلار، ئەمما ئاياللار ئۆتۈنسە (يەنى مەھرىدىن ۋاز كېچىپ پۈتۈنلەي ئالمىسا) ياكى نىكاھنىڭ تۈگۈنى ئۆز ئىلكىدە بولغان ئەرلەر ئۆتۈنسە (يەنى تەيىنلەنگەن مەھرىنىڭ ھەممىسىنى بەرسە)،

شۇ بويىچە بىر تەرەپ قىلىش لازىم. سىلەر ئۆتۈنسەڭلار، ئۆتۈنگەن ئادەم (تەقۋادارلىققا ئەڭ يېقىندۇر. ئۆزئارا ئېھسان قىلىشنى ئۈنۈملىك ئاللاھ ھەقىقەتەن قىلغان ئەمەلىيلىكلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر» [سۈرە بەقەرە- 237 ئايەت].

"پىقھى توپلاملىرى- 39 توم- 177 بەتتە مۇنداق كەلگەن": پىقھى ئالىملىرى شۇنىڭغا ئىتتىپاق كەلدىكى، بىر كىشى ئايالىنى بىرگە بولۇشتىن ئىلگىرى تالاق قىلغان بولسا، ئۇ ئايالغا تويۇق مېھرى بېكىتكەن بولسا، ئۇ ئايالغا ئاتىغان تويۇق مېھرىنىڭ يېرىمى بېرىلىدۇ، بۇنىڭ دەلىلى يۇقىرىدا بايان قىلىنغان بەقەرە سۈرىسىنىڭ- 237 ئايىتىدۇر. بۇ ئايەت مۇشۇ باپتا ئەمەل قىلىش زۆرۈر بولغان ئوچۇق دەلىلدۇر."

مېھرى دېگەن تويۇق، نىشانلىشىش ۋە كېيىنكى لازىمەتلىك ئۈچۈن بېرىلگەن نەرسىلەرنىڭ توپلانمىسىدۇر، سىزگە كېيىن بېرىدىغان پۇلنىڭ يېرىمىنى بېرىش كېرەك بولىدۇ، سىزگە يىگىرمە بەش مىڭنى قايتۇرىدۇ، نىشانلىشىش ئۈچۈن بېرىلگەننىڭ يېرىمىنى قايتۇرىدۇ، سىز ئۇ ئايالغا ئەللىك مىڭنى بېرىسىز، چۈنكى كېيىن بېرىدىغىنى يۈز مىڭدىن زىيادە بولۇپ قالدى.

ئىككىنچى: ئەگەر تالاق ئايال تەرەپتىن تەلەپ قىلىنغان بولسا، تويۇق مېھرىدىن باشقا بەرگەن ھەدىيەلەرنى سىز تەلەپ قىلىپ ئالسىڭىز بولىدۇ، چۈنكى ئۇ ھەدىيەلەر توي قىلىش مەقسەتتە بېرىلگەن، مەقسەت يوقالغاندىن كېيىن ئۇنى قايتۇرۇۋېلىش توغرا بولىدۇ.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ شەرىئەت قائىدىسىگە مۇۋاپىق بولغان مەزھەپلەرنىڭ ئۇسۇلى بويىچە ئىجرا بولۇۋاتقان دەلىلدۇر. ھەر قانداق كىشى مەلۇم بىر سەۋەب ئۈچۈن بىر نەرسە ھەدىيە قىلغان ياكى سوغات بەرگەن بولسا، سەۋەب تىپىلىسا سوغات بولىدۇ، سەۋەب تىپىلمىسا سوغات بولمايدۇ، سەۋەبىنىڭ ھارام بولۇشى بىلەن ھارام بولىدۇ، ھالال بولۇشى بىلەن ھالال بولىدۇ. ئەگەر ھەدىيەنى نىكاھتىن بۇرۇن توي قىلىمىز دەپ ۋەدىلىشىپ بەرگەن بولسا، ئۇ ئايال باشقا كىشى بىلەن توي قىلغان بولسا، ئۇنى قايتۇرۇۋالىدۇ، ئىلگىرى بەرگەن نەخ پۇلمۇ تويۇق مېھرىدىن ھېسابلىنىدۇ، توي قىلىشقا پۈتۈشۈپ گەرچە ئۇنى تويۇق مېھرى دەپ ئاتىمىسىمۇ، ئۆرىپدە ئۇنى تويۇق مېھرى دەپ بىلىدىغان بولسا، شۇ كۇپايە قىلىدۇ". ["چوڭ پەتىۋالار توپلىمى- 5 توم- 472 بەت].

ئۆينى سىز قايتۇرۇۋالسىڭىز بولىدۇ، بۇنىڭدا تالاقنى ئايال تەرەپ تەلەپ قىلغان بولسۇن ياكى سىز قىلغان بولۇڭ، چۈنكى ئۇ ئۆي دېگەن تاپشۇرۇپ ئېلىنمىغان ھەدىيە بولۇپ ئۇنى تاپشۇرۇپ ئېلىشتىن بۇرۇن يېنىۋالسا توغرا بولىدۇ. "پىقھى توپلاملىرى" - 6 توم- 164 بەتتە مۇنداق كەلگەن: "كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارىشىدا ھەدىيەنى تاپشۇرۇپ ئېلىشتىن بۇرۇن قايتۇرۇۋالسا توغرا بولىدۇ، ئەگەر تاپشۇرۇپ ئالغان بولسا ئۇ ۋاقىتتا قايتۇرۇۋېلىش شاپىتى ۋە ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا قايتۇرۇۋالغىلى بولمايدۇ، پەقەت ئاتا بالىسىغا بەرگەن ھەدىيە بولسا قايتۇرۇۋالسا بولىدۇ، ئەمما ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا يات كىشىگە بەرگەن ھەدىيەنىمۇ قايتۇرۇۋالسا بولىدۇ.

ئەمما مالىكى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا ئاتا بالىسىغا بەرگەن ھەدىيەنى قايتۇرۇۋالسا بولىدۇ، يات كىشىلەرگە بەرگەن

ھەدىيەلەر بولسا ئۇنى تاپشۇرۇپ ئىلىشتىن بۇرۇنمۇ ياكى تاپشۇرۇپ ئېلىپ بولغاندىن كېيىنمۇ قايتۇرۇۋېلىشقا بولمايدۇ."

ئەگەر سىز ئايالىڭىزغا بەرگەن كىچىك ھەدىيەلەرنى ئالماي، ئۆيىنى بەرمىسىڭىز ياخشى بولىدۇ. ئاللاھ تائالادىن سىزگە ئۇنىڭ ئورنىغا يانمۇ ياخشى ھەمراھ ئاتا قىلىشنى ئۆز پەزىلىدىن باي قىلىشنى سورايمىز.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.